

El príncep que no ha crescut

Després de mig segle de viatges constants, el petit príncep continua sent un regulador de pensaments.

Quan l'any 1946 Antoine de Saint-Exupéry publicava aquest excepcional llibret infantil que havia d'esdevenir un clàssic, Henry Miller acabava de treure un llibre menor entre els *tròpics* i els *nexus*, anomenat *Primavera Negra*. El món encara tremolava sota la fiblada d'un dels sotracs més espantosos de la seva història i els Estats Units estrenaven el seu nou *habillé* de superpotència. Res no indicava que aquell *petit princep* anava a encetar un viatge tan extens com singular per les vides de tres o quatre generacions.

Però l'acidesa potencial de la literatura no només sura en les dures narracions d'escriptors com Miller, que dinamiten el centre de gravetat de la convenció social. Saint-Exupéry ens mostrà que més d'un tipus de projectils podien fer diana. Tant el carall experimentat de Miller com el dit innocent d'un nen podien provocar aquella estranya sensació de desassossec que apareix sempre que ens qüestionem les coses que ens envolten. Una enculada rabiosa d'un dels mascles que pul.lulen per l'univers americà de Miller trencava tants tels com una màxima del nen de cartó francès.

Ara, arran d'una exposició que ha muntat a Barcelona la Caixa de Pensions a l'entorn d'aquest membre heterodox de l'aristocràcia, *El petit princep* ha tornat a regnar entre els components d'una generació de catalans que compraren la traducció cata-

lana comercialitzada per Estela creient que es tractava d'un mer llibre infantil. Aquell descobriment sobtat d'una malícia ingènua que ultrapassava les expectatives d'un infant i transgredia les estructures letals de la societat va sorprendre la majoria de lectors.

Quim Carbó ens explica que "nosaltres el vam comprar per al nen; sempre que sortia una traducció al català ho festejàvem d'una manera especial. La veritat és que vam acabar llegint-la nosaltres. Recordo haver llegit *El petit princep* en veu alta a la cuina de casa mentre la meua dona feia farinetes per a la criatura".

De fet, aquesta criatura etèria que l'accidentat aviador troba al mig d'un desert és un bocí del gavadal de tendresa perduda durant els durs temps de la Segona Guerra Mundial. La saviesa que contenen les seves paraules naix de l'angoixosa inseguretat sembrada pel conflicte mundial. Els ulls d'aquest infant són ulls profunds, ulls d'adult regressiu. Res a veure amb els invents animats de Walt Disney o Schulz. Saint-Exupéry afirma que "totes les persones grans han co-

mençat per ser infants, però pocs se'n recorden". El petit príncep deu ser un dels pocs infants que recorda haver estat gran. Coneix les persones grans per les seves febleses, i se'n surt

sempre amb un pas endavant. El seu sembla un viatge cíclic que no té mai ni principi ni final.

El petit príncep va arribar a Catalunya en una època de desertització cultural notable, i potser per això el seu impacte fou limitat però força contundent. Els nens catalans van fer els seus primers viatges planetaris dibuixant amb

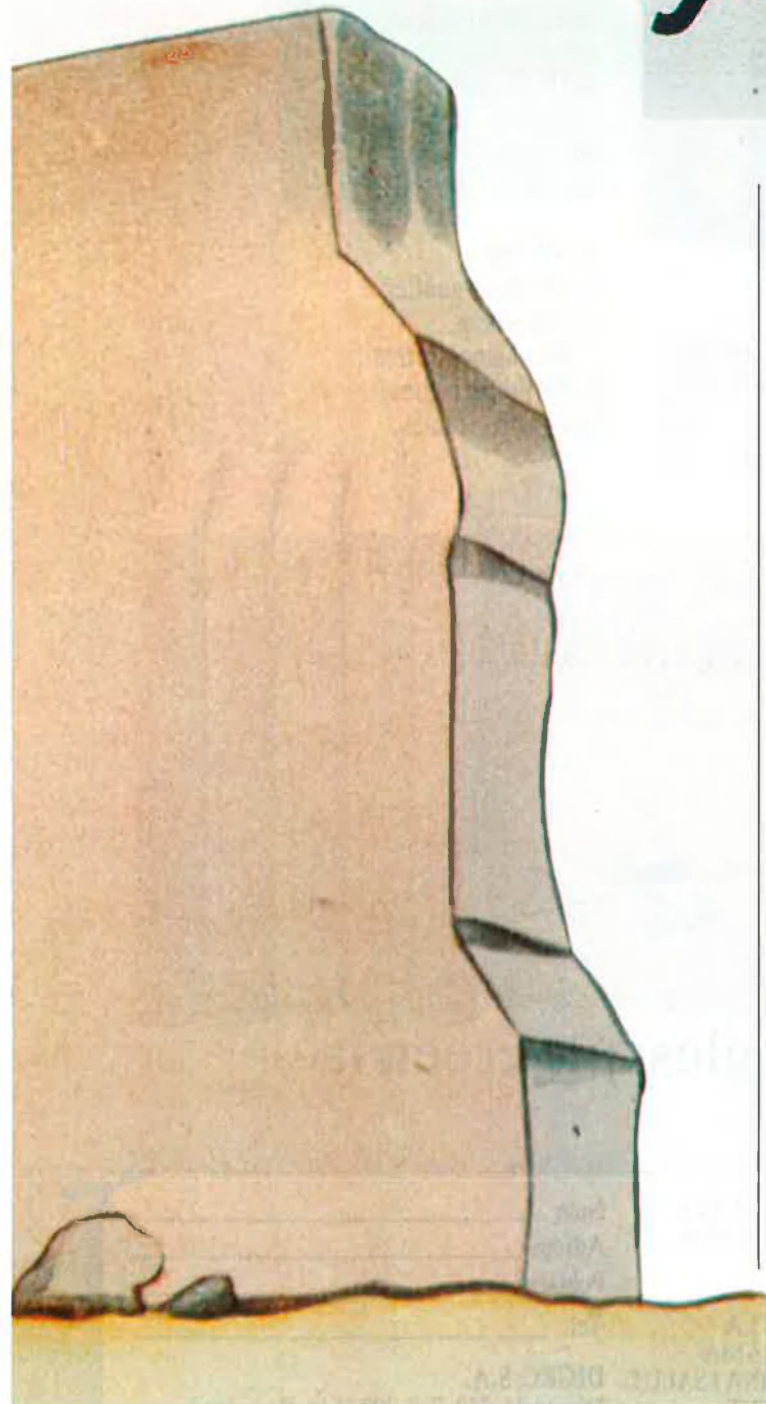

la imaginació la rosa i el xai. Van descobrir que els prínceps no sempre eren estàtues alimentades per petites ornetes i s'alegraren xirois de la importància de les roses i els xais, que ells ja intuïen. Els seus pares, mentrestant, es felicitaren pel regal personal que s'amagava en aquell llibre ple de dibuixos carrinclons, com els que començaven a fer els seus fills més espavilats. Era una època de recerca constant. El valor simbòlic de la literatura venia imposat des del poder.

Quim Carbó el recorda com un llibre "entranyable, que traspuava una malícia poètica considerable". Parla també d'una segona lectura, la de l'adult trànsfuga que detecta un enfrontament directe amb la sempre espinosa qüestió del poder. Cita especialment el capítol del petit príncep amb el rei. Un monarca absolut ben poc equiparable al feixisme de Franco. "Si jo manava a un general de canviar-se en ocell de mar, i el general no obeïa, no seria pas culpa del general. La culpa seria meva". És natural que un monarca d'idees tan extravagants ("L'autoritat reposa primer de tot sobre la raó") resultés poderosament suggestiu per a la majoria de

catalans. Qualsevol mostra de sentit comú resultava llavors terriblement subversiva.

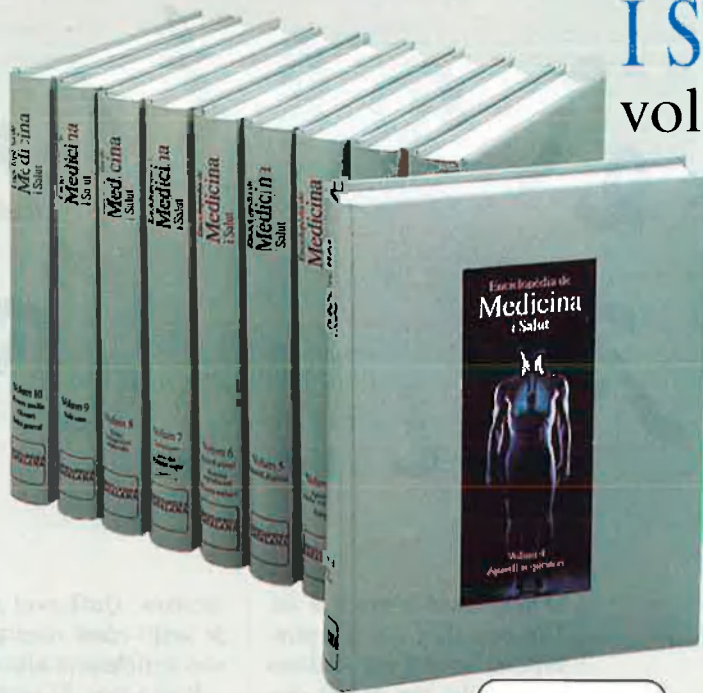
Però a més, *El petit príncep* té l'estranya virtut de la unicitat. Feliu Formosa ens conta com l'obra de Saint-Exupéry no és homologable a gairebé res. "Salvant les distàncies, *El petit príncep* és una transposició imaginativa de la manera de veure la realitat similar a la de Kafka." Però la senzillesa quasi infantil la converteix en un obra única. Formosa prova de comparar-la amb altres obres que sovint han compartit col·lecció editorial amb *El Petit Príncep*. "Potser les novel·les de Mark Twain o en última instància de Jonathan Swift tenen algun punt en comú, però Saint-Exupéry és una altra història. Tal vegada no és un llibre tan decisiu com *Tom Sawyer*, *The Adventures of Huckleberry Finn* o *Gulliver's Travels*, però la seva intensitat poètica és notable." Formosa opina que aquesta obra ha generat una mitologia pròpia que es fonamenta en la ingenuïtat del text i els dibuixos del mateix autor. També descarta excessives similituds amb la gavina animada de Bach. Però l'obra de Saint-Exupéry no sempre ha gaudit d'una

ENCICLOPÈDIA DE MEDICINA

I SALUT. Per a qui vol conèixer el

funcionament del cos i s'interessa per la salut.

10 volums

Relligats en guàflex de color gris.
4.000 pàgines de text.
5.000 il·lustracions en color.
600 requadres fitxa
EL QUE CAL SABER.

6 volums

Relligats en guàflex de color beig.
2.100 pàgines de text.
1.400 il·lustracions i
700 gràfics i taules.

ENCICLOPÈDIA
CATALANA

HISTÒRIA ECONÒMICA DE LA CATALUNYA CONTEMPORÀNIA.

L'aventura apassionant del nostre poble en els dos segles que creen la Catalunya moderna

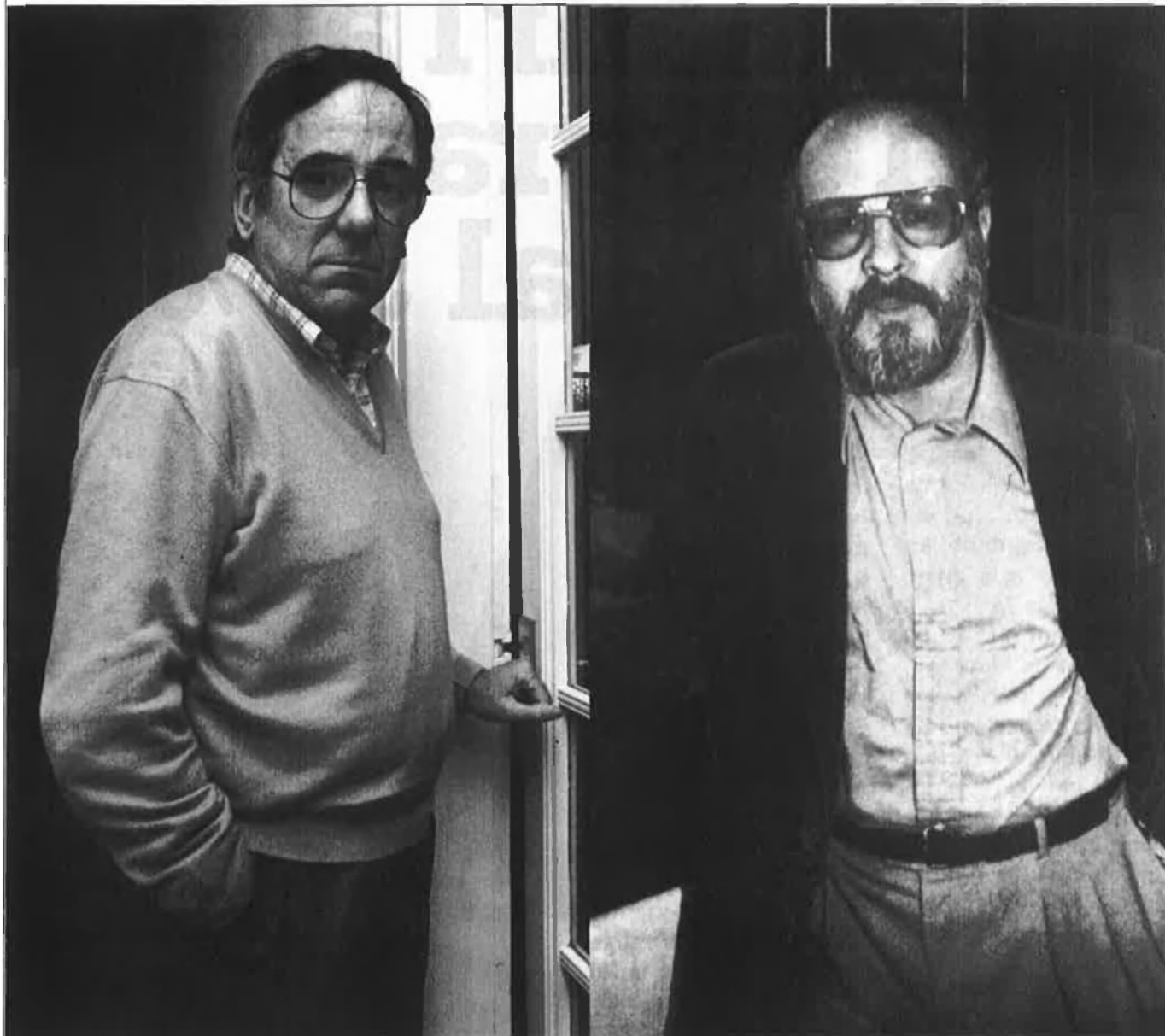

Estic interessat a rebre més informació sobre les obres marcades amb una X, en condicions especials de subscripció.

- GRAN ENCICLOPÈDIA CATALANA
- HISTÒRIA NATURAL DELS PAÏSOS CATALANS
- CATALUNYA ROMÀNICA
- HISTÒRIA ECONÒMICA DE LA CATALUNYA CONTEMPORÀNIA
- ENCICLOPÈDIA DE MEDICINA I SALUT
- Col·lecció de novel·la A TOT VENT

Nom _____
Adreça _____
Població _____
Tel. _____

DIGEC, S.A.
Diputació, 250. Tel. 302 71 18. Barcelona

Segns F. Formosa, l'obra ha generat una mitologia fonamentada en la ingenuïtat del text i dels dibuixos. A la dreta, Quim Carbó el recorda com un llibre entrançable,

bona consideració. Feliu Formosa té la sensació que durant una època aquest text va patir un cert desprestigi entre la intel·lectualitat progressista, potser a causa la glopada de realisme social que envaï el panorama literari.

Ara, en canvi, amb el final del segle al costat de casa, sembla que aquesta fase del pèndol ha acabat. El realisme continua en la seva dèria d'encotillar la creació amb les dades objectives de la realitat però els nombrosos instituts d'estadística han acabat

per confirmar la nul·la incidència social de la literatura militant. La ficció campa pel regne dels mots sense rubor, tot i que el seu pas és encara incert. La imaginació no ha assolit pas el poder, però potser es tracta d'una qüestió d'incompatibilitats.

Els pensaments lineals que habiten *El petit príncep* han perdut el referent ensucrat i maleable que havien arribat a adquirir. Quim Carbó considera que "la majoria de les imatges continuen sent molt vàlides en l'actualitat". De

fet, els conflictes expressats per Saint-Exupéry en llenguatge de mestra de pre-escolar són universals i les reiterades alarmes planetàries que anem patint periòdicament no ens permeten perdre de vista la descoratjadora atmosfera mundial de la postguerra.

Aquest petit príncep que sembla conèixer el pensament de Gibran o de Tagore continua protegint una rosa de la golafreia d'un xai. Tot i que en ocasions una barrera formal ens pot arrossegar a

degollar el xai de Norit amb les espines del nom de la rosa i a desconfiar dels miratges del desert, Saint-Exupéry continua proposant-nos un viatge més enllà de la carrincloneria patològica de la majoria de llibres infantils. *El petit príncep* ens penetrarà amb la suavitat de l'amant tranquil mentre la nostra ment mantingui la capacitat de qüestionar-se seriosament si un xai s'ha menjat o no s'ha menjat una rosa.

Màrius Serra